

el cartipàs

ciutat, patrimoni, memòria

núm. 147 / Olot, gener 2023

Coordinació: Xavier Puigvert • Edició: Ajuntament d'Olot - Cultura i Educació i Arxiu Comarcal de la Garrotxa

OPINIÓ / EL PARC NOU D'OLOT, PÚBLIC

Aquest mes de desembre l'Ajuntament d'Olot ha fet pública l'arrencada del Projecte Bàsic de Millora Paisatgística del Parc Nou, un conjunt d'intervencions en el principal parc urbà de la ciutat. L'esperit que anima el projecte de millora –recuperar el valor històric de l'espai, però sobretot mantenir i actualitzar el seu valor paisatgístic i social– ve avalat per la participació en els fons del programa d'abast europeu Next Generation, el nou manà financer que facilita a les institucions i particulars endegar projectes de llarg abast i forta incidència social.

Aquesta voluntat clara de millora que hi ha darrere la iniciativa municipal no és gens fàcil de traslladar a la realitat. Des del moment que els terrenys que conformen el Parc Nou van passar a mans del municipi olotí, conjugar la preservació de les seves característiques botàniques amb l'obertura de l'espai a l'ús social ha sigut poc menys que pretendre la quadratura del cercle. És a dir, acomplir allò que el botànic olotí Oriol de Bolòs qualificava d'obligació de les autoritats d'evitar la degradació d'un espai d'interès extraordinari i, ahora, permetre la freqüentació i les multituds a l'interior del clos del parc. Cuidar-hi el bosc de roure pèrol, les clapes de bosc caducifoli mixt i les àrees de gespa i, a la vegada, obrir la porta als jocs infantils, els aplecs i els actes festius.

La raó principal d'aquesta dificultat d'acomodar l'espai a les necessitats de la ciutat actual no prové d'una mala gestió o d'un ús digne de recriminació. En el fons, el problema rau en l'origen

del parc: no va ser mai concebut com una àrea de lliure accés ni molt menys com un jardí botànic. El clos del Parc Nou olotí va néixer de la voluntat d'un particular de disposar d'una finca d'esbarjo privada a les afores de la població. Per aconseguir el seu objectiu, el fabricant Miquel Castanys Masoliver (Olot, 1799–Barcelona, 1871) va comprar a partir de l'any 1849 una sèrie de parcel·les agràries al voltant de la masia Fontpedrera, a la zona de Sant Cristòfor les Fonts, i les va agrupar en una sola finca. Al centre de la nova propietat, Castanys va pagar perquè un arquitecte d'anomenada transformés l'antic mas en la senyorial torre que porta el seu nom i va intentar privatitzar tant la via de pas que travessava l'espai com la font que naixia sota la casa. No va aconseguir l'apropiació completa de camí i font –el vell camí que s'enfilava cap al bosc de Tosca i les Preses encara hi és; una extensió de la font a la paret de tanca, també, tot i que eixuta–, però sí que va obtenir la privadesa i l'exclusivitat que pretenia per a la seva família i convidats. I, precisament, el paisatge que ara admirem ho deu tot a aquesta segregació d'un espai format al voltant d'una antiga pedrera –ja convertida en prats i camps de conreu en el segle XV– i a la transformació d'una raconada de roques i roures, inaprofitable des del punt de vista extractiu, en una àrea de lleure. En definitiva, la privatització i la poca freqüentació del bosc i els prats de gespa van generar i mantenir amb poques variacions aquest racó excepcional.

Per tant, és fàcil d'entendre que,

quan el 1943 es va prendre la decisió de convertir la torre i el seu entorn en museu i parc municipals, es van alterar completament les condicions que asseguraven la conservació de la vegetació des de feia cent anys. La roureda i el seu sotabosc que van meravellar Antoni i Oriol de Bolòs –com la majoria dels olotins coetanis, no havien vist mai aquell parc particular “desde muy largo tiempo cerrado y exento de toda depredación”!– van perdre l'escut protector. Tot i que es va demanar que rebessin els beneficis d'una reserva integral, es va optar per facilitar (i promoure) l'accés al conjunt. La intenció dels regidors del moment era molt clara: incorporar a l'inventari de bens municipals aquell “bello paraje que fácilmente puede convertirse en hermoso parque, que sería orgullo de la ciudad y magnífico remate al Ensanche Malagrida, evitando que, por egoismo u otra causa, pudiera desaparecer como con pena hay que lamentar hayan desaparecido de pocos años a esta parte parajes de singular belleza, bien mutilados por la mano del hombre o por efecto de las últimas inundaciones [es referien a l'aigua de 1940]”.

Ara, tocant de peus a terra, les mesures que consten en el projecte aprovat van en la direcció de no revertir el procés: s'introdueixen canvis per garantir un ús públic ordenat i la preservació de la casa i l'entorn. No crec que es pugui fer d'altra manera que mantenint un difícil equilibri entre els dos objectius.

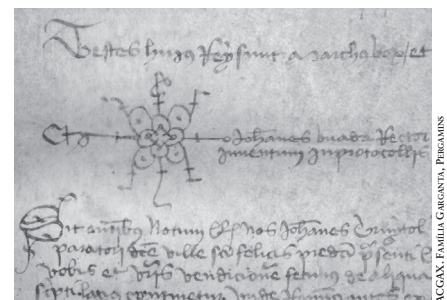
XAVIER PUIGVERT I GURT

ANIVERSARI / 600 ANYS DEL NAIXEMENT DE JOAN BOADA, CRONISTA

L'any 1423 naixia al mas Boada de Sant Esteve d'en Bas Joan Boada, fill d'Antoni i Margarida. Ordenat prevere, va ser rector de la parròquia de Sant Iscle de Colltort, on va exercir fins a la seva mort. Quan va complir cinquanta anys, Boada va iniciar la redacció d'una crònica personal, titulada *Memorial e calendari de les coses fetes e passades* (1473-1486), on va recollir

fets viscuts, notícies i rumors de la seva època, i especialment, dades sobre els efectes dels terratrèmols de 1427-1428 i de la guerra civil de la segona meitat del segle XV a la Garrotxa.

El manuscrit del cronista, perdut, es conservava al monestir de Sant Salvador de Breda i és conegut per algunes notes seleccionades i copiades per Jaume Villanueva en el segle XIX.

ACGAX. Família Carcanta, Pinetians

COL·LECCIÓ LOCAL

MONOGRAFIES

ALCOVER, Pablo José,
El Mostassaf i els llibres de mostassaferia a la Corona d'Aragó (segles XIII-XV), Barcelona: Fundació Noguera, 2021, 533 p. (Estudis; 84)

BUSQUETS, Lluís,
Embastes i piripiús. Dietaris 1999-2007, Barcelona: Parnass, 2022, 559 p.

CALLÍS, Eduard,
Arquitectura de los pantanos en España, Sevilla: Universidad de Sevilla-Instituto Universitario de Arquitectura y Ciencias de la Construcción, 2021, 276 p. (Arquitectura. Textos de Doctorado del IUACC; 58)

CASACUBERTA, Margarida i QUINEY, Aitor,
Imatge & Poesia. Les poètiques de la modernitat, Barcelona: Úrsula, 2022, 256 p.

Celler Perelada. RCR Arquitectes, Olot: RCR Bunka Fundació Privada, 2022, 142 p.

CLARÀ, Tura,
Santa Maria de Besalú, 977-1925, Olot: l'autora, 2022, 220 p.

COLOMER, Joel i CINGOLANI, Stefano M.,
El matrimoni entre l'infant Pere i Joana de Foix. Política europea i impacte local, Barcelona: Universitat de Barcelona, 2022, 235 p. (IRCUM Premis; 2)

COLOMER, Joel i SOLÀ, Xavier,
Ferrers i ferreries de Rupit. Segles XIV-XX. Estudi històric, documental i patrimonial, Valls: Cossetània, 2022, 144 p. (El Tinter; 168)

Conversa amb la meua llibreria. Quim Domene 2012-2022, Calonge i Sant Antoni: Ajuntament, 2022, 86 p.

CORBERÓ, Ana,
The House of Xavier Corberó. Photography by Daniel Riera, Barcelona: Apartamento, 2021, 223 p.

DILMÉ, Amadeu
Monteia. Un mas de l'Alta Garrotxa, Anglès: l'autor, 2022, 167 p.

DOMÈNECH, Joan,
Beget, Girona: Diputació de Girona, 2022, 96 p. (Quaderns de la Revista de Girona; 222)

FUMANAL, Miquel Àngel i SAGRERA, Jordi,
La pedra de Girona. L'esplendor del marbre blau, Figueres: Brau, 2022, 217 p.

SANTOLARIA, Anna; CAÑELLAS, Sílvia; GIL, Núria; VILA, Antoni i VILA, Anna,
L'art del vitrall, Girona: Diputació de Girona, 2022, 96 p. (Quaderns de la Revista de Girona; 221)
Conté capítol de la Torre Malagrida, d'Olot.

VIÑOLAS, Raimond (ed.),
Apunts (La guerra civil viscuda a Olot), Madrid: Bubok, 2022, 246 p.

CONTES IL·LUSTRATS NOVEL·LA GRÀFICA

BENNASAR, Sebastià i ESPUÑA, Coralí,
El secret d'Olot, Olot: Esteban Espuña, 2022, [21] p.
També edicions en anglès, castellà i francès.

ARTICLES

BAYLINA, Mireia i NOGUÉ, Joan,
"Quatre dècades projectant la geografia: afirmació, il·lusió i constància d'una aventura editorial", *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, núm. 68/3, 2022, p. 441-451.

CASACUBERTA, Margarida,
"Vida de gats, i 11: Abandonar un gat", *L'Avenç*, núm. 496, desembre 2022, p. 20-25.

CASTANYER, Pere et al.,
"Uso y circulación de la moneda en una ciudad griega: *Emporion*",

dins J. AQUILUÉ i P. P. RIPOLLÈS (ed.), *La moneda grega a Ibèria. Seqües i circulació monetària*. In memoriam Paloma Cabrera Bonet, Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya-Centre Iberia Graeca, 2022, p. 55-70.

ESCALES, Carme,
"Entrevista: Joan Nogué", *Eix. Cultura Industrial, Tècnica i Científica*, núm. 14, novembre 2022, p. 24-29.

FUMANAL, Miquel Àngel,
"Glass, stained-glass and stone sculpture. Master Jean of Tournay (fl. 1318-1329...) among other glaziers on the first half of 14th century in north-eastern Catalonia", dins S. CAÑELLAS (ed.), *30th International Colloquium of the Corpus Vitrearum*, Barcelona: Corpus Vitrearum Catalunya, 2022, p. 170-179.

FUMANAL, Miquel Àngel i GIRONELLA, Josep M.,
"L'anomenada 'llojta' de Castelló d'Empúries. Llotja de contractació o dependències de l'hospital dels pobres?", dins M. BERNAUS i J. DOMENGE (ed.), *Les llotges comercials a la Corona d'Aragó (s. XIV-XVI)*, Palerm: Caracol, 2021, p. 227-236 (Speciale Lexicon. Storie e Architettura in Sicilia e nel Mediterraneo; 1)

GARCIA-GARRIGA, Joan et al.,
"Contexto crono-estratigráfico y cultural del conjunto lítico de Base Menacho (cuena del río Guadiana, Badajoz, España): primeros resultados", *Cuaternario y Geomorfología*, núm. 35/3-4, desembre 2021, p. 147-174.

JUVANTENY, Montserrat,
"Ha mort el trompeta gironí Jordi Compta [Sant Feliu de Pallerols]", *Som. Publicació de Cultura Popular Catalana*, núm. 373, 2022, p. 11.

MERINO, Imma,
"Una llum que brilla sobre el pasat [Les Années Super-8, d'Annie Ernaux i David Ernaux-Briot]", *L'Avenç*, núm. 496, desembre 2022, p. 68-72.

MURLÀ, Josep,
"Alguns garrotxins d'Amèrica [i 5]", *La Comarca d'Olot*, núm. 2151, 15

desembre 2022, p. 201-216.

PEREIRA, Sílvia,
“Vías de reclamación del daño: acuerdos transaccionales, deberes de colaboración entre las partes y el *discovery* americano. Una mirada procesal”, dins M. ENRIQUE i M. E. COBAS (dir.), *Derecho de daños*, València: Tirant lo Blanch, 2021, p. 1905-1920.

PEREIRA, Sílvia i OROMÍ, Susana,
“Debate sobre la fase intermedia y el juicio oral”, dins F. JIMÉNEZ i O. FUENTES (dir.), *Reflexiones en torno al Anteproyecto de Ley de Enjuiciamiento Criminal de 2020*, València: Tirant lo Blanch, 2022, p. 1055-1066.

PLANTALECH, Salvador i NOLLA, Josep Maria,
“Moneda griega en el territorio ibero indikete (Girona)”, dins J. AQUILUÉ i P. P. RIPOLLÈS (ed.), *La moneda grega a Ibèria. Seques i circulació monetària*. In memoriam Paloma Cabrera Bonet, Barcelona: Museu d'Arqueologia de Catalunya-Centre Iberia Graeca, 2022, p. 71-90.

PRIETO-FLORES, Òscar et al.,
“Factores que inciden en la calidad de las relaciones de mentoría: evidencias de un estudio cualitativo”, *Sistema. Revista de Ciencias Sociales*, núm. 264, 2022, p. 65-82.

PUJOLAR, Joan et al.,
“Linguistic safe spaces and stepping stones: Rethinking mudes to Catalan through the lens of space”, *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, núm. 43/1, 2022, p. 21-31.

REIXACH, Albert,
“Fuentes para el estudio de la desigualdad en la Cataluña bajomedieval: los registros de tallas de la ciudad de Gerona a examen (c.1360-c.1540)”, *Espacio, Tiempo y Forma. Serie III. Historia Medieval*, núm. 35, 2022, p. 561-596.

REIXACH, Albert i SALES, Lluís,
“Els llibres de cort jurisdiccional al bisbat de Girona (segles XIII-XV)”, dins L. SALES i A. REIXACH (coord.), *Les corts jurisdiccionals a la Corona d'Aragó (s. XI-XVIII). Fonts per al seu estudi*, Girona: Associació d'Història Rural, 2022, p. 43-76.

REIXACH, Albert i SALES, Lluís,
“Inventari dels llibres de cort del bisbat de Girona (1286-inicis s. XVI)”, dins L. SALES i A. REIXACH (coord.), *Les corts jurisdiccionals a la Corona d'Aragó (s. XI-XVIII). Fonts per al seu estudi*, Girona: Associació d'Història Rural, 2022, p. 273-313.

URRICELQUI, Iñaki i LIZARRAGA, Sílvia,
“Biografías: Dibujantes y guionistas. Ramón Hostench Basil”, dins *iCuántos son mis soldados! 'Pelayos', ilustrando una infancia bélica*, Pamplona: Gobierno de Navarra. Departamento de Cultura y Deporte, 2022, p. 172-174.

VILA, Josep i PADULLES, Josep,
“El cambio ambiental en las montañas del Mediterráneo. El caso del Alta Garrotxa (Cataluña. España) y algunas reflexiones comparativas sobre el Rif (Marruecos)”, dins A. BOULIFA; N. CHIKHI i M. EL ABDELLAOUI (coord.), *La question foncière au nord du Maroc: diversité, complexité et voie vers la gouvernance désirée*, Tetuan: Université Abdelmalek Essaâdi, 2022, p. 69-84.

VILA, Josep i SALHI, Adil,
“El Antropoceno. Una interpretació desde la geografía”, *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, núm. 68/3, 2022, p. 493-503.

TEXTOS ELECTRÒNICS

COLOMINAS, Lúdia et al.,
“Supplying the Roman army? Animal production and consumption in the countryside of north-eastern Iberia (Can Rubió, la Garrotxa)”, *Journal of Archaeological Science: Reports*, vol. 45, octubre 2022. Disponible a: <<https://doi.org/10.1016/j.jasrep.2022.103561>>

SERRA-CAPALLERA, Joan,
“Cal redefinir l'objecte i els subjectes en l'assessorament psicopedagògic actual?”, *Àmbits de Psicopedagogia i Orientació*, núm. 57, novembre 2022, p. 1-3. Disponible a: <<https://doi.org/10.32093/ambits.vi5750466>>

BREVIARI

El dia 12 de desembre va tenir lloc, a l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa, l'acte de proclamació del guanyador de la **Beca Ernest Lluch de Ciències Socials i Humanes 2022**, que convoca l'Institut Municipal de Cultura d'Olot. El guanyador va ser Elvis Mallorquí Garcia (Riudellots de la Selva, 1971), doctor en Història per la Universitat de Girona, amb el projecte *Els delmes i les parròquies de la Garrotxa entre l'edat mitjana i l'època moderna*. La investigació se centra en l'estudi de l'evolució de la xarxa parroquial de la comarca i l'articulació de la percepció del delme.

•••

En el mateix acte es va fer públic el nom del guanyador de la **Beca Oriol de Bolòs de Ciències Naturals 2022**. En aquest apartat, el projecte escollit va ser *Diagnosi i valoració dels serveis ecosistèmics d'algunes de les fonts rellevants de la Garrotxa*, presentat per Mireia Jiménez Llobet (Olot, 1979), enginyera geòloga i hidrogeòloga, tècnica del Centre per a la Sostenibilitat Territorial, a Sant Privat d'en Bas (la Vall d'en Bas). L'autora vol analitzar i valorar els serveis ecosistèmics (els beneficis que un hàbitat aporta a la societat) que ofereixen algunes fonts de la comarca seleccionades per la seva rellevància. L'estudi pretén proporcionar una pauta de gestió per a la presa de decisions en l'ús, la protecció i la conservació d'aquests ecosistemes, en el context de la Directiva marc de l'aigua (DMA) promulgada per la Unió Europea l'any 2000.

•••

El vespre del dia 24 de desembre, a l'església de Santa Maria dels Turers, de Banyoles, es va representar el **cant de la Sibil·la** a partir del text de Sant Andreu del Torn, datat del segle XIII. La recuperació d'aquest drama litúrgic tradicional a partir de l'antiga versió garrotxina ha estat possible gràcies a la iniciativa promoguda per Pep Vila i Medinyà (Celrà, 1952), historiador de la literatura catalana. La seva crida a la recuperació del cant, publicada la primavera d'enguany en les pàgines del butlletí *El Cartipàs*, ha generat la complicitat necessària per executar la versió.

DEL DINOU AL VINT-I-U / MALS USOS MUNICIPALS

JOAN BARNADAS (joan.barnadas@gmail.com)

Del meu pas per l'Ajuntament d'Olot, recordo amb molt d'afecte l'interventor municipal, el senyor Joan Vilà. No només per la seva dedicació, imparcialitat, independència de criteri i voluntat de servei, que el feien el funcionari ideal, sinó també per l'estima i ajuda que em va dispensar quan, massa jove, vaig entrar de regidor. Sempre li he agraït que m'aconsellés no dedicar-me a la política si no tenia un patrimoni fet o un salari assegurat en altres àmbits. O que m'ensenyés que, si volia saber realment què passava a la casa gran, no m'havia de fixar tant en el pressupost de l'any vinent, i mirar-me més l'execució del pressupost passat. Ell també és qui em va posar sobre la pista dels mals usos que fa l'ajuntament de les donacions que ha rebut.

Aleshores jo era patró d'un Hospital de Sant Jaume carregat de problemes econòmics. Abans de l'estiu s'acabava el pressupost per comprar pròtesis i havíem de suspendre les intervencions, el gerent no deixava de proposar l'externalització de serveis (neteja, bugaderia, cuina) per abaratir costos, el personal d'infermeria i auxiliars era insuficient per donar un bon servei i el director mèdic volia que el patronat establís criteris d'exclusió per als tractaments més costosos econòmicament (alimentació parietal, anàlisis, pròtesis...), atès que no podíem assumir el pressupost que necessitaven. Els patrons vivíem un neguit difícil d'apaivagar. Jove i innocent com era, vaig consultar a l'interventor què s'hi podia fer, ja que l'Hospital aleshores era municipal. Des de l'Ajuntament no s'hi podia fer res. Però, em va dir que em mirés el tema de les donacions. I efectivament, la Sabina Sureda va donar la finca on ara hi ha el Parc Nou a l'hospital d'Olot, per ajudar els pobres. L'Ajuntament se la va quedar per fer un parc i un museu d'art modern, però no va pagar mai res a l'Hospital, que n'era el legítim propietari. Així ho vaig

explicar a qui aleshores era alcalde i president del Patronat, però, com passa sovint amb les propostes que venen de l'oposició, no va ser considerada.

Uns anys després, quan el regidor del PP Joaquim de Trinchera va proposar una entesa entre el Círculo Olotense i el Teatre Principal perquè la ciutadania pogués aprofitar l'abandonat segon pis del casino i la cafeteria, vaig tornar a pensar en el senyor Vilà, ja retirat. La finca que ocupa el casino la va donar la ciutat a l'entitat perquè en fes un ús social; en cap cas, per posar-hi un banc o una discoteca. Si l'Ajuntament ha tolerat, i tolera, aquestes activitats impròpies és només perquè sense aquest lloguer l'entitat seria inviable econòmicament.

Ara, hi he tornat a pensar quan he vist que les oficines administratives de l'àrea de Cultura i Educació del municipi s'han instal·lat a l'Hospici. Un edifici construït amb el llegat Antoni Llopis, destinat a fundar un col·legi de pares jesuïtes que havia d'instruir els infants olotins. El projecte del patrici no es va poder executar perquè la congregació dels jesuïtes va ser expulsada d'Espanya i el bisbat va decidir que s'invertís el fons a fer un hospici. Després de la Guerra del Francès, el 1814, el govern va exigir a l'Ajuntament que ingressés al tresor públic el llegat Llopis, atès que no s'havien complert les voluntats del donant. L'Ajuntament va replicar que a l'edifici hi havia les aules de llatinitat i l'escola de dibuix, i va córrer a instal·lar-hi les escoles de primeres lletres i a destinar part de les rendes de l'Hospici a pagar els mestres i d'aquesta manera ser fidel al llegat. La proposta devia convèncer l'autoritat perquè no se n'ha tornat a parlar. Espero que el plet no es reobri ara que no hi tenim cap escola i que hem emplenat l'espai amb oficines administratives i un museu.

UN TOC AMB EL PEHOC / MÉS ENLLÀ DEL "NUCLI ANTIC"

L'urbanisme del centre d'Olot és poc habitual, si el comparem amb ciutats semblants de la Garrotxa, ja sigui pel seu rol preponderant en una altra comarca, o per la seva proporció equivalent, a nivell de superfície i/o habitants. Si pensem en Vic, Banyoles, Ripoll o Girona, per exemple, constatem que el nucli antic d'aquestes viles ha oscil·lat, al llarg del temps, al voltant d'un primitiu centre amb restes d'època medieval, i amb una trama urbana irregular, al voltant dels edificis eclesiàstics principals, i algun tipus de plaça mercat, sovint amb arcades monumentals.

No és el cas d'Olot. Tot i que la vila, tal i com la coneixem, es funda a principis del segle XIII gràcies a la iniciativa de l'abat de Ripoll, els terratrèmols de 1427-1428 li van canviar la fisonomia per sempre. Del nucli primigeni, de forma triangular, només en queda una certa forma urbana (no pas una entitat arquitectònica) amb poques restes visibles de muralla, algunes de les quals han anat apareixent a mesura que s'hi han fet obres d'envergadura. Per postres, el centre compta amb una de les poques places ortogonals (la plaça Major) d'origen medieval existents al Principat, d'on només tenim, com a exemple de proximitat, la plaça Major de Sant Joan de les Abadesses.

El despoblament endèmic del centre històric, la degradació dels blocs farcits de pisos antics i la visió perifèrica del creixement de la ciutat des de l'òptica de la major part de consistoris dels segles XX i XXI han fet que zones substancials del nucli antic d'Olot es trobin en molta mala situació. Per contra, és cert que darrerament l'Ajuntament ha tingut

iniciatives interessants i també els grans tenidors han començat a rehabilitar les seves finques per tal de posar pisos a la venda i de lloguer.

És desitjable que la pressió immobiliària que pateix la Garrotxa (i patirà molt més, en els propers anys), les bones praxis públiques i privades i les iniciatives socials siguin els vèrtexs d'un triangle virtuós que acabi propiciant una rehabilitació i una repoblació total del nucli antic: els nous pobladors,

directament immigrants d'arreu del món (o fills d'aquests), ja se l'han fet, en bona part, seu: signes dels temps que ens posen a primera plana la realitat global de la nostra societat. Ara cal que "els olotins de tota la vida" (☺) hi vulguin tornar a viure –amb tot el respecte per a tots els qui no n'han marxat mai–, convivint amb tot un món nou, ple de diversitat i riquesa cultural. *Ready to fly?*

ANDREU REIXACH NOGUÉ

(EN)RAONEM? / EL PROPÒSIT D'ANY NOU

SERVEI DE CATALÀ D'OTLOT-LA GARROTXA (olot-garrotxa@cpl.cat)

William James, pare de la psicologia moderna, va escriure a finals del segle XIX que els humans tenim dos tipus d'hàbits: els innats i els adquirits. En néixer, les rutines biològiques (dormir, estar desperts, menjar...) ens permeten aprendre i adquirir hàbits. I l'aprenentatge es fa mitjançant les rutines, una estratègia de repetició fins que queda automatitzat en el nostre cervell. És així com adquirim l'hàbit d'estar dempeus.

Més endavant, durant els anys 50, el cirurgià plàstic Maxwell Maltz va desenvolupar la teoria dels 21 dies, que era el temps que necessitaven els pacients per assumir mentalment canvis físics importants.

Aquest és l'origen dels 21 dies, segons la qual amb aquest temps es pot adquirir tant un nou hàbit i interioritzar-lo en les rutines personals, com modificar-ne un de previ. Aquest mètode és preconitzat i aplicat a tot tipus de temes (diètes, esport, tabac, alcohol...) i també s'ha aplicat a temes lingüístics.

Tal com esmentàvem breument en un article anterior, el 21 d'abril d'enguany es va presentar la campanya *Mantinc el català* per animar la gent a proposar-se el repte de mantenir el català durant 21 dies.

La campanya es va plantejar des de la preocupació per les últimes dades sobre l'ús social del català (32%). Aquesta iniciativa d'un col·lectiu independent i sense ànim de lucre proposa el següent: "Sempre des del respecte, animem els catalanoparlants a mantenir el català a les converses amb persones no catalanoparlants, sempre que aquestes entenguin el català, per tal de reforçar l'ús social de la llengua i fer-la útil i necessària".

Això vol dir que si veiem que algú no ens entén, podem fer servir una altra llengua o mirarem de comunicar-nos-hi

i fer-nos entendre com sigui. Però primer hem d'estar segurs que no ens entén en català i no pas canviar sense confirmar-ho. Hem de tenir present que els darrers anys han arribat moltes persones de fora i que una gran majoria assisteixen a cursos de català i l'entenen encara que no el parlin. A més, és imprescindible que trobin espais per practicar el que han après fora de l'aula, al carrer, a les botigues, a tot arreu; cal que els donem l'oportunitat de fer servir el català.

Així tindran més al·licients per emprar-lo i conèixer aquesta llengua més a fons.

Canviar sistemàticament de llengua davant d'una persona que no el parla és letal per a la supervivència del català perquè fa que desaparegui de tots els espais i dificulta que els qui encara no el parlen el puguin aprendre i practicar. Precisament, el Servei de Català de la Selva i de Santa Coloma de Farners ha engegat en l'àmbit municipal la campanya *Repte 21 dies*, per fer reflexionar sobre aquesta conducta i canviar-la. En l'acte de presentació, Laia Palau, exjugadora de l'Uni Girona, i Josep Maria Fonalleras, escriptor, van animar els assistents a sumar-se al repte. Es poden seguir les experiències a les xarxes amb l'etiqueta *#Repte21diesencatalà*.

Tal com diu la descripció de la campanya: Perquè parlar català amb tothom és ajudar els qui l'aprenen, és fer la llengua útil i necessària, és donar-li una oportunitat de continuar existint. I sobretot perquè les llengües es moren si no es parlen.

Si adoptem el repte de mantenir el català durant 21 dies i modifiquem l'hàbit adquirit de convergència lingüística al castellà, la salut del català, l'encoratjament per als nous parlants i la nostra autoestima se'n beneficiaran.

Ens atrevim a acceptar el repte? Enraonem-ho, que comença l'any nou!

ELS NOMS DE LA TERRA / BEN MIRAT

XAVIER PUIGVERT I GURT

Comprovo –mogut per la curiositat, no per cap impuls inversor– l'evolució anual del preu del metre quadrat edificable a Bellver de Cerdanya. En demanen 2402 euros, un 9,3% d'augment anual, a qui vulgui tenir el privilegi de ser-hi vist com a propietari de torre. Abracadabrant.

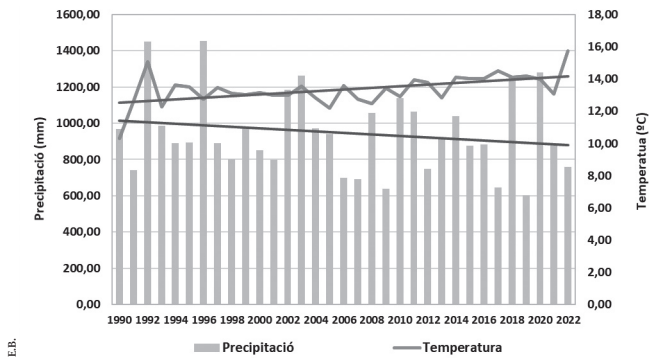
Dono per fet que una vaga llei de l'oferta i la demanda fonamenta aquesta cursa cap a la gentrificació i la bancarrota, però no les tinc totes. M'esteu dient que el topònim cerdà, prometedor d'una visió insuperable, és un aval fiable a la hipoteca immobiliària? Si la raó és aquesta, permeteu-me que no avanci cap diner. Les terres catalanes estan plenes a vessar de noms de la terra que prediquen un optimisme òptic. *Mirambell, bellavista, bellesguard, bellestar, bellví, bellmirada, bellpuig...* comparteixen prestatge en l'armari toponímic amb *bellver*. Tots prometen bons miradors, belvederes panoràmics a la italiana manera, que de vegades hi són i de vegades no trobes enlloc.

Repasso l'estoc d'antecedents garrotxins per posar ordre en la meua cartera de valors. Aquí trobem un antic *mas Bellver*, a la parròquia de Santa Margarida de Bianya, deformat en l'actualitat com a *Bilbé*. Va néixer en el segle XIV

com a casal d'una família de la baixa noblesa local. A Santa Pau, trobem el *mas Bellaguarda*, més conegut amb la forma dialectal *Bellagorda*. El lloc anomenat *Bellaguarda* –"loco vocato Belaguarda", diu un document de l'any 1307– devia servir de talaia fins que una masia en va adoptar el nom. A Sant Joan les Fonts, un document de 1332 també hi situa unes cases al lloc de *Bellaguarda*, desaparegut de la toponímia viva per deixar pas al nom del *volcà de Repàs*. Com en el cas de la Cerdanya, on Bellver era un punt d'observació comtal per controlar l'accés des de la Seu d'Urgell, els nostres exemples coincideixen en anomenar bellesa allò que tan sols era bona informació visual sobre l'enemic. A banda dels exemples de l'ús real d'aquests bons miradors en època medieval, més cap aquí les coses han canviat. A Olot, sense anar més lluny, *Vista Alegre* va ser la denominació adoptada per un hostel fora vila en el segle XIX i es va batejar com a *Bonavista* una urbanització del XX. I no s'hi atalaiava res: només es volia seduir nous bevedors i veïns.

Per invertir en vistes, busca un paisatgista. Et parlarà més clar i català que un vell topònim grandiloqüent i amb vocació tàctica a curt termini.

EMILI BASSOLS I ISAMAT

Perquè l'anàlisi de qualsevol variable sigui correcta és fonamental disposar d'una sèrie de dades prou llarga. Els científics situen el mínim en trenta anys perquè tinguin validesa. Per tant, si tenim intenció d'estudiar l'evolució de quelcom mesurable en el temps, com més aviat ens posem a recollir dades, millor. Això és el que deuria pensar Marissa Llongarriu (Olot, 1961-2013) quan, el 1990, va decidir instal·lar una estació meteorològica dins el recinte del Parc Nou. Gràcies a la constància de la Marissa, aleshores conservadora del Museu dels Volcans, i a la de les persones que l'han seguit, com en Jordi Zapata, avui disposem d'una valuosa sèrie de dades del clima d'Olot en els últims trenta anys. I què ens diuen les dades d'aquella modesta caseta de fusta, palplantada al mig d'un prat arranat i amb vistes a la façana sud de la Torre Castanys? Doncs ens confirmen, a escala local, els principals efectes que els experts atribueixen al canvi climàtic i dels quals tant sentim a parlar en els mitjans de comunicació: el progressiu increment de la temperatura i el descens progressiu de les precipitacions. Si ens fixem en la gràfica que il·lustra aquest apunt, podem veure com les línies de tendència de la temperatura i la precipitació van divergint a mesura que avancem en el temps. Encara que a la darrera columna, la del 2022, hi manquin les dades del desembre passat, està molt clar que l'any que acabem de deixar enrere ha seguit aquest patró. Si ens referim a les

temperatures, la mitjana anual d'aquest 2022, 15,72°, ha estat la més alta de tota la sèrie històrica, quasi dos graus i mig per sobre la mitjana de tots els anys (13,36°). Encara que no es pugui veure a la gràfica, voldria destacar que el maig, juny, juliol i octubre de 2022, hagin registrat la mitjana mensual més alta dels darrers trenta anys. Pel que fa a la precipitació, es pot veure com la línia segueix una tendència clarament a la baixa. Tres dels darrers sis anys, inclòs el 2022, es troben per sota de la precipitació mitjana anual, que a l'estació del Parc Nou se situa al voltant dels 850 mm a l'any. En la gràfica també podem observar un altre efecte del canvi climàtic en relació amb les precipitacions: la irregularitat. El 2018 i el 2020, anys molt plujosos, s'alternen amb anys més secs. Aquesta irregularitat en la distribució de pluges també es dona entre els diferents mesos de 2022: la meitat dels 760 mm de precipitació total anual –insisteixo, falta comptabilitzar el mes de desembre– van caure en només dos mesos, agost (152 mm) i setembre (200 mm). Seria bo que algú s'entregués a analitzar les dades de temperatura i precipitació d'altres estacions de la Garrotxa per veure si també s'observen les mateixes tendències. Per sort en tenim diverses, algunes amb registres llargs, com la que hi ha a Castelfollit de la Roca, que disposa d'una sèrie ininterrompuda de dades des de 1969, però també les estacions homologades d'aficionats particulars.

Les dades de l'estació del Parc Nou, que sempre s'han agafat de forma manual, llapis i llibreta en mà, s'envien diàriament al Servei Meteorològic de Catalunya (Meteocat) i, mensualment, a l'Agència Estatal de Meteorologia (AEMET), però, si tenim en compte les possibilitats tecnològiques actuals, el més recomanable seria dotar-la d'un sistema automàtic que transferís les dades en temps real i que poguessin ser consultables per tothom que ho desitgés. Ara que sembla que s'invertiran recursos públics en obres de millora al Parc Nou (ho celebro!) seria un bon moment per fer aquesta inversió i allargar la vida d'aquesta estació meteorològica, com a mínim, trenta anys més.

LA NÒRIA DEL TEMPS, 3 / LA LLENGUA ESCRITA

DOMÈNEC MOLI

La literatura té en la poesia el termòmetre de la salut de les llengües i en la prosa, el baròmetre de la realitat cultural de la gent que l'escriu i la llegeix. La generació que vàrem exercir la pubertat a partir dels anys quaranta no teníem textos per a infants en la nostra llengua. Per tant, la majoria iniciàrem la lectura amb *El Coyote* i *El Pirata Negro*, dos herois aconsellats pels caps del Movimiento. Aquesta lectura lligava amb aquelles pel·lícules del noi i la noia que els cines dels col·legis ens oferien cada tarda de diumenge i en les quals sempre es tallava el petó final. Durant el batxillerat se suposava que ja teníem edat per llegir literatura de gent gran. Llavors, els mestres ens recomanaven els clàssics espanyols i, com a autors més actuals, Marquina i Pemán, addictes al Movimiento, i altres cronistes de la Dictadura.

Quan la meua generació va anar acabant l'etapa d'estudiant, no sabíem llegir en català, per la qual cosa ens dedicàrem a obres escrites o traduïdes en la llengua de l'imperi. I quan ens establírem pel nostre compte i risc en el camp literari que ens interessava, els camins es diversificaren. Més tard, entrats els anys seixanta, comencen a guanyar pes les edicions en llengua catalana. Alhora, molts lletraferits que escrivíem en l'idioma que ens havien ensenyat ens anàvem

passant al català. Érem una generació que va aprendre a llegir i escriure la seva llengua amb més de vint-i-cinc anys d'edat. I, en alguns casos, assistint a classes quasi d'amagat. En aquell moment els que havien estudiat durant la República, la generació d'abans de la guerra, eren els qui dominaven la llengua i esdevingueren els encarregats de corregir els textos que la nova generació construïem assassinant el català. A la nostra ciutat, hem de recordar amb emoció i molt d'agraïment la tasca que portaren a terme d'una manera totalment altruista gent com Josep Congost, Nolasca del Molar, Marçal Casanovas, Teresa Planagumà... Mai varen dir no a la feina d'esmenar aquelles primeres aportacions dels qui volíem expressar-nos en la nostra llengua i, senzillament, no en sabíem perquè no ens l'havien ensenyat. Foren una peça fonamental perquè molts textos que apareixien en els nostres llibres i revistes fossin gramaticalment correctes. Tota la recuperació del català que la Dictadura no havia imaginat mai fou la clau, lenta però imparabile, per anar guanyant escriptors.

Avui, 2022, no s'ha arribat a una situació ideal, però la majoria de noves obres apareixen en català i en espanyol, cosa que vol dir que el nombre de lectors en la nostra llengua és important, però també el d'escriptors. Un canvi positiu.

JOSEP M. MUÑOZ

En una molt concorreguda (pels cotxes) avinguda d'Olot, enmig d'un parterre, hi ha instal·lat un *moai*. Lleigeixo que és una reproducció a escala més petita d'un monument funerari típic de l'illa de Pasqua, una illa volcànica de la Polinèsia, que s'hi va col·locar arran de l'agermanament, el 2 de juliol de 1982, de la capital garrotxina amb Hanga Roa, la capital d'aquesta illa remota i poc poblada que en la llengua indígena s'anomena Rapa Nui i que és enmig de l'oceà Pacífic, a uns 3.700 quilòmetres de la costa continental de Xile, república que es va annexionar l'illa l'any 1888.

El moai d'Olot es va esculpir el 1984 amb basalt de Castellfollit de la Roca, sota la direcció d'un escultor de l'illa de Pasqua. Com que és una representació, segons que sembla, de l'esperit d'un avantpassat mort que protegeix els vius, calia, però, dotar-lo de vida. El procés no va ser immediat. L'any 2007 se li va col·locar un barret, fet amb pedra de Rapa Nui, i dos ulls, que sobresurten per la seva blancor: aquesta va ser la manera de "despertar-lo". Finalment, ara fa deu anys, el 2012, es va donar vida al moai amb una vistosa cerimònia de culte rapanui, en què l'esperit d'Antoni Puigador, pilot i alpinista d'arrels olotines, un apassionat de Rapa Nui que havia estat el promotor de l'agermanament amb Hanga Roa, es va introduir al monument funerari. D'aleshores ençà, el moai continua sotjant, impertorbable, el pas dels vehicles que surten d'Olot.

Entremig, però, havia sorgit la polèmica. L'any 2000, l'alcalde de l'illa de Pasqua, que era a Olot en un congrés de vulcanologia, va assegurar que el moai estava estressat perquè estava situat en una de les avingudes més transitades de la ciutat, i sembla que fins i tot va amenaçar d'endur-se'l si l'Ajuntament no el canviava de lloc. L'hemeroteca diu que es va arribar a estudiar una ubicació més adient, a l'exterior del Parc Nou, però el fet és que segueix allà on era, a l'avinguda de Santa Coloma. La polèmica la va tancar el 2007 l'escultor que va dirigir la creació del moai, Manuel Tuki, que en va beneir l'emplaçament de sempre. Una decisió, al meu parer, que es revela ben poc encertada.

En efecte, si pensem que el moai no és simplement una escultura decorativa, digna de ser admirada per criteris merament estètics o artístics, i admetem que conté un esperit i, per tant,

fa part d'unes creences religioses, ¿per què no busquem un lloc menys estressant, és a dir, més recollit i silenciós, per al monument? En ple debat sobre "l'apropiacionisme" cultural que els països occidentals han exercit del món colonial, ¿no hauríem de ser particularment curosos amb els monuments i els objectes artístics provinents de l'altra part del món (encara que en aquest cas concret es tracti d'una reproducció local) i mirar de no exhibir-los, als nostres carrers i museus, fora de context, com objectes inanimats? Fixem-nos, si no, com a contraexemple, en el que va succeir amb la "torna" del moai olotí, el regal de tornada d'Olot a Hanga Roa: un enorme àngel de basalt, esculpit per un escultor de Sant Joan les Fonts. L'obra, de 4 metres d'altura i 2,6 tones de pes, va desembarcar a l'illa de Pasqua l'estiu del 2018 i es va haver d'instal·lar al pati d'un col·legi catòlic, considerat terra de ningú, perquè la resta del territori és terreny sagrat segons les creences dels rapanui.

La necessitat d'entendre "l'altre", més enllà de l'exhibició –que esdevé finalment folklòrica– del seu art (o de la seva cuina, o de la seva manera de vestir) passa per la comprensió i el respecte cap als seus productes culturals. No es tracta, em penso, de retornar als països d'origen allò que és "seu" i que s'exhibeix, com a fruit del colonialisme, als museus de Londres, Berlín o Barcelona, com alguns demanen ara, però sí de fer un esforç més gran de contextualització. En aquest sentit, el moai olotí s'ha d'accontentar amb una placa col·locada per l'Ajuntament en un lloc inaccessible i quasi invisible al peu de l'escultura, que n'explica l'origen. No sé si n'hi ha prou: en la meua opinió, la qüestió de l'emplaçament (inadequat) segueix essent rellevant.

Per cert, a la placa, si és que la podeu arribar a llegir (jo he necessitat el zoom de la càmera), s'hi diu que molts dels moai de l'illa de Pasqua estan col·locats a la perifèria de l'illa i sempre d'esquena al mar: però no s'hi especifica el perquè, i ens quedem sense saber si ho fan tal vegada per dificultar que la salabror n'erosioni el rostre o bé per advertir i protegir els illencs dels perills de l'oceà. I em ve al cap un mal pensament: potser l'emplaçament actual del moai respon a la voluntat de prevenir la gent d'Olot dels perills que els esperen quan gosen aventurar-se fora del seu clos, carretera enllà.

BREVIARI

Des del 9 de gener fins al 31 de març de 2023, a la sala de consulta de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa, es podrà visitar l'exposició "Dolores Gil de Pardo. Dos anys a Olot (1869-1870)", dins de la sèrie la Vitrina del Trimestre. La fotografia aragonesa Dolores Gil Pérez (Almonacid de la Sierra, 1842–Saragossa, 1876), més coneguda com a **Dolores Gil de Pardo**, va ser la primera dona que va exercir aquest ofici a Olot, on es va instal·lar temporalment amb el seu marit i també fotògraf Bernardino Pardo Cerdà (Tarragona, c.1836–Saragossa, 1890), probablement en una fonda o un habitatge amb prou espai per instal·lar una petita galeria fotogràfica per als retrats. Les imatges exposades són, principalment, retrats en format *carte de visite* d'olotins benestants, atrets per aquesta novetat fotogràfica.

•••

Del 16 de gener al 17 de febrer de 2023, la sala d'actes de l'Arxiu Comarcal de la Garrotxa acollirà l'exposició "40 anys de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal. 40 anys al territori, 1981-2021". La mostra commemora la reunió que van mantenir l'any 1981, a Banyoles (el Maresme), els editors de revistes locals i comarcals de Catalunya per posar en marxa l'**Associació Catalana de Premsa Comarcal (ACPC)**. És un recull de les millors imatges presentades al concurs fotogràfic convocat entre les diferents capçaleres de l'associació i permet veure moments destacats de la petita història del país documentats per la premsa comarcal.

•••

El propassat 25 de novembre de 2022, a la Sala de Graus de la Facultat d'Educació de la UdG, va tenir lloc la defensa de la tesi doctoral *La conservación del patrimonio geológico en los campos volcánicos: herramienta para la gestión sostenible del territorio. El caso de la zona volcánica de la Garrotxa*, de **Llorenç Planagumà Guàrdia** (Olot, 1968). L'estudi se centra en les intervencions realitzades i futures en el camp del patrimoni geològic en el territori de la zona volcànica garrotxina.

JOAN TRESSERRAS

Situo el ben dispostat lector d'aquesta vivència a la nostra ciutat, en la dècada dels anys seixanta i setanta del segle passat. I als qui per edat no s'hi puguin situar, els aconsello seguir-ne la lectura, ja que, en el fons, s'hi explica una murrieria que és una acció que sol florir en tot temps. En aquelles dates, el cinema estava fortament arrelat en la nostra societat, potser perquè no hi havia res més a fer, potser perquè era l'única finestra mig oberta al món. No era oberta del tot, perquè una tèrbola censura vetllava perquè el nostre enteniment anés sempre pel bon camí i, en cas d'una relliscada, la caiguda fos per la dreta i mai per l'esquerra.

A la ciutat d'Olot, que per aquelles dates no arribàvem als 20.000 habitants, si la memòria no em falla hi havia les sales següents de cinema: l'Ideal, el Núria, el Gridó, el Colon, el Teatre i la familiar sala del Centre Catòlic. Les sessions eren completes i això volia dir la projecció d'una primera pel·lícula, que solia ser de reposició o la típica espanyolada; seguia un perllongat descans, que permetia anar al bar o fer cua als lavabos, i es reprenia la sessió amb el noticiari NODO, amb el seu inefable lema "El mundo entero al alcance de todos los españoles". La sessió acabava amb el plat fort, que era una pel·lícula qualificada de bona o d'estrena. Les sessions dels diumenges a la tarda, amb les sales plenes de gom a gom, s'omplien majoritàriament de famílies que, per l'art màgic del cinema, es traslladaven per moments a un món aliè i forà, tot desconectant de la rutina i l'ensopiment de la setmana.

El cinema Teatre Principal, emplaçat al Firal, era propietat de l'Ajuntament, que no l'administrava directament, sinó que el conferia per mitjà d'una subhasta pública a una empresa o un particular que el volgués explotar. La concessió

era per deu anys i atorgava el local al postor que oferís una quantitat monetària més alta respecte d'un preu mínim fixat per l'Ajuntament, el qual a la vegada es reservava uns dies determinats a l'any per fer-hi altres activitats.

En aquells moments, els propietaris dels cinemes de la ciutat eren tots d'Olot, excepte el que explotava la sala Ideal. Tenia una certa lògica pensar que entre ells hi hauria qui obtindria la concessió per a l'explotació del Teatre, perquè, ateses les condicions i possibilitats de guanys, difícilment seria atractiva per a una empresa forana. I el dia fixat per a la subhasta només s'hi havia presentat una plica, però pocs moments abans de l'hora de tancament fixada per a l'acceptació d'ofertes, es presentà el propietari de

dos cinemes olotins amb una segona oferta. A la vista del fet, el primer postor, que devia estar a l'aguait mig camuflat, retirà la primera oferta i es tragué de la cartera una segona plica, amb una proposta òbviament millorada, just abans que les agulles del rellotge municipal assenyalessin el final del termini de presentacions. Un cop obertes les pliques, en la del propietari de dos cinemes d'Olot només hi havia un full que, en un escrit amb lletres molt clares, deia: "Ho feu molt car, no m'interessa". En vista del fet, la concessió fou adjudicada a l'únic postor vàlid, que resultà ser el propietari de l'Ideal.

És de suposar que les relacions entre els dos postors no devien ser gaire bones, però ben mirat ningú no hi va sortir perdent. El de l'Ideal va obtenir la concessió; el dels dos cinemes, el plaer de tocar-li els nassos i que la concessió li fos més costosa, i l'Ajuntament va aconseguir que el seu sempre migrat erari en sortís beneficiat. Un bon final per a una pel·lícula de gitanos.

MEMÒRIA D'ACTUALITAT / LA PROMOCIÓ TURÍSTICA

Des de fa un quant temps, el turisme és objecte, a la nostra terra, d'una atenció constant per part de molts catalans que creuen fonamentalment que el nostre país, per les seves incomparables bel·leses i la seva situació privilegiada, pot arribar a ésser un dels més importants centres turístics d'Europa.

A la nostra ciutat ha arrelat també un ferm interès pel turisme, i sembla arribada l'hora d'intentar quelcom seriós per fomentar el nostre moviment turístic, aprofitant aquesta fal·lera de viatjar, que s'ha notat arreu d'un temps ençà, i que ja havem pogut constatar nosaltres amb un augment de turistes, en el que va d'estiu, en relació amb anys anteriors. És, doncs, un moment ben oportú per a començar una campanya en pro del nostre turisme; campanya que, al meu entendre, s'hauria de fer a base, principalment, d'una intensa propaganda del nostre paisatge, conegut arreu del món pel renom que li han donat els notabilíssims pintors de l'Escola Olotina.

Enfocada la campanya en aquest sentit, el primer que caldria fóra editar una sèrie d'àlbums; bellament impresos, amb interessants i nombrosos gravats, per a repartir a les agències de viatges, hotels i altres establiments on van a raure els turistes; i a l'ensem s'hauria de fer una escampada d'excel·lents cartells per tots els llocs estratègics. També fóra molt convenient l'anunciar d'una manera sistemàtica i amb traça des dels periòdics i la ràdio, pregonant arreu el nostre meravellós paisatge. Naturalment que una propaganda així orientada i sobretot ben feta, tal com hauria d'ésser perquè fos productiva, costa molts diners i, no comptant amb aportacions particulars, ni tan solament dels més interessats, caldria l'ajuda dels organismes turístics de la nostra terra i en particular del nostre Ajuntament.

Jo crec que, si es vol fer alguna cosa verament profitosa, no hi ha més remei que començar per cridar l'atenció dels turistes amb una propaganda intensa i contínua de les nostres coses i que

els faci adonar de què Olot és ciutat amb *prou* atractius per ésser visitada amb plaer pel mes exigent rodamon. La propaganda tingué la virtut de convertir França en el gran centre turístic internacional que és actualment, fins al punt que llocs i ciutats no pas més bells que Olot han aconseguit, gràcies als seus poderosos mitjans de publicitat, veure augmentat el nombre de turistes que els visiten d'un any a l'altre a centenars de milers.

Val, per tant, la pena de fer tots els possibles per intentar aquesta campanya de propaganda en pro del nostre turisme, puix que segurament no es farien esperar les saludables conseqüències que això ens reportaria, fomentant ràpidament la vinguda de nous visitants, que serien alhora nous propagandistes del nostre bell paisatge, i ben segur que abans de gaire el turisme a Olot hauria rebut un considerable impuls.

JOSEP FIGUERAS

La Ciutat d'Olot, núm. 8 (9-VII-1932), p. [3].